

## Vragen over bewonersparticipatie

Deze hulp-blog is onderdeel van een serie die ik schrijf naar aanleiding van vragen of voorvallen die ik tegenkom in mijn werk. Misschien heb je er iets aan in een vergelijkbare situatie.

Heb je ook een brandende vraag? Laat het me weten.

Als de nood hoog is, is een nieuwe hulp-blog nabij!



# Eerste Hulp bij ParticipatiePaniek

1

Hoe kan ik het beste reageren op een bewonersinitiatief?

## (OVER BURGERKRACHTKRAMP EN WIJKMIJDEN)

Tijdens een workshop die ik gaf, vertelde een deelnemster dat ze het erg druk had sinds burgerparticipatie hoog op de agenda staat. Ze werkte al weken aan een projectplan voor een leuk buurtinitiatief. In de groep viel het stil. Na een poosje zei een collega: “het is toch een burgerinitiatief, maar jij zit hard te werken?” Al gauw ging het gesprek over loslaten en waarom dat eigenlijk moet maar soms juist niet kán of mag. En dat het voor jou als professional niet altijd meteen duidelijk is welke optie de meest wijze is.

Het gesprek bleef mij bezighouden. Ik realiseerde me dat we soms met de beste bedoelingen handelen naar onze eerste reflex als bewoners hulp vragen. Bij de één is dat ‘actie’, bij de ander ‘loslaten’ en een derde ziet meteen beren op de weg. Die automatische reacties zijn niet altijd behulpzaam: niet voor de bewoners en niet voor ons. Ze leiden gemakkelijk tot verkeerde verwachtingen over en weer. Ik maakte een lijstje van reacties die ik regelmatig bij anderen zie en ook bij mezelf herken. Daarna begon het puzzelen: hoe kun je er snel achter komen of je wel of niet met een burgerinitiatief moet bemoeien? En zo ja, hoe ver gaat die bemoeienis dan? Zo ontstond de ‘[bemoeiboom](#)’ die ik sindsdien gebruik voordat ik iets toezeg. Wil je hem ook gebruiken? Dan kan, je kunt hem [hier](#) (gratis) downloaden.

Je kunt ook eerst kijken of je je herkent in de reflexen die ik op de volgende pagina beschrijf. Zit jouw ‘favoriete’ reactie erbij?

## Help!

*Bewonersparticipatie is hot.*

*Je kunt er op grofweg twee manieren mee te maken krijgen. De eerste: bewoners komen zelf met een initiatief, idee, signaal of probleem en vragen (al dan niet indirect) jouw hulp. De andere: jouw organisatie wil bewoners betrekken bij beleid, een plan, de oplossing van een probleem in wijk of buurt, of de uitvoering/ overname van taken. Aan jou de opdracht dit te organiseren.*

*In beide gevallen loop je wellicht tegen vragen aan.*

*Niet verwonderlijk:*

*bewonersparticipatie kan ingewikkeld zijn, zeker als je uit bent op een vruchtbaar en duurzaam resultaat.*

*Deze hulp-blogs zijn voor jou en andere professionals die zo nu en dan advies en praktische handvatten kunnen gebruiken.*

## Burgerkrachtkramp

Ben jij iemand met een zeer groot verantwoordelijkheidsgevoel? Dan kan burgerkrachtkramp al optreden bij het kleinste burgerinitiatief: je komt onmiddellijk in actie en kijkt liefst niet meer van de zijde van de initiatiefnemers totdat alles tot in de puntjes geregeld is. Fijn voor de initiatiefnemers! Maar het kan ook betuttelend overkomen of maken dat zij lekker achterover gaan leunen. En voor jouzelf is het uiteindelijk niet vol te houden.



## Schitterdrift

In een vlaag van schitterdrift denk je (stiekem) dat het zonder jouw briljante inbreng niets wordt. Daar zit vast een kern van waarheid in. Ook ik betrap me weleens op de gedachte dat mijn idee eigenlijk het beste is. Toch wordt het door initiatiefnemers niet per se als prettig ervaren als iemand hen de wind uit de zeilen neemt. Vergaande schitterdrift kan zelfs leiden tot een overname. Een –op het eerste gezicht -matig idee van bewoners zelf, pakt wellicht toch beter uit dan dat sublieme plan van jou of mij.

## Risico-reflex

Als je geplaagd wordt door een risico-reflex bedoel je het eigenlijk heel goed. Je wilt de inwoners van je stad of dorp behoeden voor fouten. Behulpzaam som je op wat er allemaal mis kan gaan en schets je de zwartste scenario's; alles om te voorkomen dat de initiatiefnemers een misstap zetten. Belangrijk! In extreme gevallen kan de risico-reflex echter de dood van het initiatief inluiden. En dat wil je natuurlijk ook niet op je geweten hebben...



## Formulirium

Een acute aanval van formulirium kan de kop opsteken op het moment dat een burgerinitiatief serieus dreigt te worden. Mijn eigen ervaring is dat zo'n aanval gepaard gaat met koortsachtig zoeken naar en opstellen van uiteenlopende documenten. In principe geen verkeerde reactie, maar een heftige aanval ontardt al gauw in blikvernaauwing of een punthoofd.

## Desinteritis

Het tegenovergestelde van burgerkrachtkramp. Je laat het initiatief graag daar waar het hoort: bij de bewoners. Prima! Je kunt goed loslaten en hebt veel vertrouwen. Alleen wanneer je ongemerkt je betrokkenheid verliest, kan desinteritis toeslaan. Je bent onbereikbaar voor bewoners, ook als ze je dringend nodig hebben. Het is belangrijk deze reflex snel te herkennen, zodat je kunt ingrijpen voor deze over gaat in een chronische vorm.

## Wijk mijden

Soms word je opeens bevangen door wijk mijden. Je stelt het moment dat je 'de wijk in' of 'de straat op' moet voortdurend uit en roept dat er 'eerst-nog-even-dit' en 'dan-nog-even-dat' moet gebeuren. Natuurlijk is het prima om je goed voor te bereiden! Wie geplaagd wordt door wijk mijden ervaart echter zoveel stress bij blootstelling aan een burgerinitiatief (of een burger) dat van uitstel afstel dreigt te komen.



## HERKENNING?

Zelfs zeer ervaren professionals worden zo nu en dan overvallen door een ondoordachte reactie. Niets om je voor te schamen dus. Sterker nog, een team waarvan de leden de eigen en elkaars reflexen herkennen, kan het ver schoppen! Zo ben ik eens met een groep *wijkmijders* de buurt ingegaan. De therapeutische werking van het samen doen bleek groot! Bij andere gemeentelijke teams die ik begeleid, merken we hoe goed verschillende reflexen van pas kunnen komen als je ze op het juiste moment kunt inzetten: een aanval van *formulirium* is behulpzaam als het tijd wordt om zaken vast te leggen en een beetje *desinteritis* kan geen kwaad in een werkgroep die veel leden heeft met een gevoeligheid voor burgerkrachtcramp.

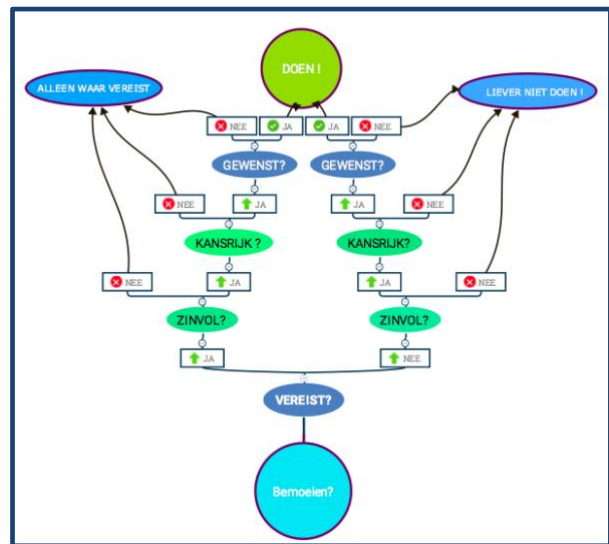
## EEN HANDIGE HULP: DE BEMOEIboom

Geen van bovenstaande reflexen is echter behulpzaam in de **initiatiefase**: het moment waarop bewoners jouw inzet vragen via je mailbox, aan je bureau of gewoon op straat. Voordat je iets toezegt, moet je bepalen of je er wel goed aan doet je met dit initiatief te bemoeien.

De **bemoeiboom** (afbeelding hiernaast) loodst je door een aantal vragen heen en geeft aan het eind een 'bemoei-advies'.

Wil je hem gebruiken? Download de boom en de routing [hier](#).

Succes!



## Meer hulp bij participatiepaniek?



Overbuur verzorgt:

- ✓ proces- en praktijkondersteuning bij pilots, projecten en integrale beleidsvorming
- ✓ masterclasses, scholing en workshops over bewonersparticipatie
- ✓ teamcoaching en individuele coaching

Anja Maas heeft meer dan 25 jaar ervaring met bewonersparticipatie en helpt sinds 20 jaar gemeentes woningcorporaties en welzijnsorganisaties bij een succesvolle, plezierige en duurzame aanpak.

Meer informatie: [www.overbuur.nl](http://www.overbuur.nl) Contact: [anjamaas@overbuur.nl](mailto:anjamaas@overbuur.nl) - 06-48650914

